

ТЕШЊАРСКИ ПЛАСОТИША

Година XIII

14. август 1999е

Број 23

ЖИВОТ С ПОГЛЕДОМ НА ВАЉЕВО

Феликс Каниц, 1888е

тешњарске вечери, 1999е

= 111г

Са платоа Котешичког виса ишли смо знатно брже него што смо се пели уз њега; силазили смо ка Рабасу, од кога се нешто источније налази Бабина Лука, родно место поменутог несрећног родољуба Молера; још лакше смо прешли преко брда Царић. Јаким вечерњим руменилом заливени, изронили су на истоку висови Рудника. Преко широког поља испред Ваљева просто смо прелетели. Најзад се појавила његова бела барутана, код које сам 1860. цртао овде репродуковану групу. Код Рађева Села наш пут се спојио с изврсним каменичким путем, који долази са северозапада, и пре него што се спустила ноћ, зауставили смо се пред "Гранд-хотелом" у центру окружног града.

БИБЛИОТЕКА
„ДУБОМИР НЕНАДОВИЋ“ ВАЉЕВО
ИМБ. БР.

ЛЕПО ИМЕ ТЕШЊАР

ТЕШЊАРСКЕ ВЕЧЕРИ први пут од постанка,
због лошег времена, отворене у Дому културе.
У препуној дворани, манифестацију
отворио професор доктор Радивоје Грбић, декан
Медицинског факултета и председник Удружења
Ваљеваца у Београду.

Проф. др Радивоје Грбић

И^Мпрес^{УМ}

"ТЕШЊАРСКЕ ВЕЧЕРИ су манифестација која је име Ваљева пронела и ван граница наше земље, а захваљујући Ваљевцима, који су сачували Тешњар, стара чаршија је постала заштитни знак града на Колубари. Ове свечаности су познате и по томе што спајају и туризам, и привреду, и културу, и забаву и вероватно због тога привлаче велики број људи, не само из Ваљева.

За све највише треба захвалити организаторима, који су и ове године, као и претходних били велики ентузијаста, јер овакве манифестације није лако осмислити и учинити их атрактивним за све.

Ту су изложбе књига, позоришне представе, програми за децу, привредне манифестације и све оно што овај лепи град представља свету.

У време ТЕШЊАРСКИХ ВЕЧЕРИ у посету Ваљеву долазе други градови из наше земље и представљају своју привреду, уметност, забаву и све оно што краси те градове.

До сада су гости Ваљеава били Суботица, Ужице, Вршац, Зрењанин, Кикинда, Крагујевац Шабац, Приштина, Врање, Пожаревац и ове године Лесковац, чије представнике топло поздрављам.

Хоћу на крају да се захвалим организаторима који су ме позвали да се вечерас појавим пред вама и да уживам са вама и овогодишње ТЕШЊАРСКЕ ВЕЧЕРИ, прогласим отвореним!"

Филхармонија младих "Борислав Пашћан" и Мешовити омладински хор "Абрашевић"

Издаје

Фестивалски одбор
Тешњарских вечери

Извршни продуцент

Омладински центар Ваљево

Дирекција фестивала

Ваљево,

Трг Војводе Мишића

Тел. 014/ 233-835

WWW.OPSTINA-VALJEVO.ORG.YU/Tesnarske

Уредник

Предраг Лучић - Луча

Пишу

Љиљана Љиљак, Љиљана Кецојевић,
Светлана Митровић, Зорица Весић,
Бора Вујић, Дарко Марјановић,
Драган Илић, Драгић Томић,
Бранко Лукић, Владимир Кривошејев,
Цветко Цакић, Мијо Стојкановић,
Предраг Лучић

Афоризми

Велибор Марјановић

Ликовно-графички уредник

Иван Дак Митић

Технички уредник

Драган Тороман

Уредник фотографије

Мирослав Јеремић

Фотографије

Историјски архив Ваљева

Верољуб Поповић

Стрип

Бранислав Обрадовић

Реализација

Графичка продукција ДАК

Ваљево, 014/ 220-196

Тираж 1000

Август 1999.

БЕЗ СЛЕДЕЋЕГ РАТА

За време рата углавном смо мислили о рату: када ће престати, да останемо живи, да буде што мање погинулих и осакаћених, што мање рушевина. И то је било сасвим нормално.

Све друго, као што су концерти на Градском тргу, разговори у Библиотеци, програми за децу, па и послеподневне филмске пројекције, било је, ипак, у намери да се сачува привид нормалности које није било.

У то доба, ми у Радио Ваљево, радили смо 24 сата дневно. Слушаоци су још током ратних дана искрено оценили да смо радили врло успешно. Касније су ту оцену потврдили и неки други веома важни и меродавни.

Наше су се смене завршавале у 20 сати увече и у седам часова ујутру. У првој половини рата од 11 недеља, у 20 сати већ је бивао мрак. Одлазили смо и долазили на посао по ваздушној опасности.

У данима тоталног замрачивања, када је гашено и кућно и улично осветљење, Ваљево је бивало сабласно тужно. У потпуном мраку, без људи, куће, продавнице, тргови и цео град као да су били обесмишљени. А горе, високо на небу, летели су виновници тог обесмишљавања, пилоти НАТО пакта, док су прави виновници седели у далеким кабинетима чекајући извештаје и спремајући извињења за "коллатералне" грешке.

Ходајући, дакле, тих ноћи градом све се појачано чуло: и бат властитих корака и жуборење воде на чесми код библиотеке и ветар у крошњама дрвећа.

Када је поново упаљено улично светло видело се како се под свећама отмено пијуцка у "Бајци", како пријатељи код Пеђе пилота кувају, пију, причају док су се иронија, сарказам и горки хумор разливали окол. Пекаре, где су се сусретали они из ноћних смена, радиле су такође до дубоко у ноћ.

Пошто је на Ваљево пало страшно пуно бомби (два килограма експлозива по глави становника), то смо ми код колега из других градова и код разних угледника наилазили на саосећајно разумевање због нашег пострадања. Углавном смо се после силних вести о непријатељским дејствима, погинулим људима, разрушеним фабрикама и порушеним мостовима, обраћали писцима за охрабрење и потпору. Наводимо по сећању...

Академик Матија Бећковић: "Како смо то ми Срби заратили са целим светом

не мрдајући никуда изван своје земље? И зар се Русија, Кина, Индија, Латинска Америка, које нису против нас, не убрајају у свет и њихови народи међу људе?"

Антоније Исаковић: "НАТО главешине су беда бедина. Ништа они не читају. Они геноцидно бомбардују нашу земљу. Тако руше већ разрушени "Крушик", руше мостове преко малих река где сам ја пецао ситне рибе, пастрмке и кркуше".

Момо Капор: "Наша је ситуација као ситуација боксера перо-лаке категорије који је изашао на ринг са боксером тешке категорије. И при томе није нокаутиран, већ је током целе борбе остао на ногама".

Данило Николић најављивао је крај рата за Васкрс, после је признао да се прерачунао, а песник Бранко В. Радичевић распитивао се да ли је центар Ваљева остао сачуван од бомбардовања.

Када је престало свима нам је лакнуло. Рат није био бољи и људи у њему не бивају бољи. Особине људи само се изостре: добри бивају бољи, с лошима је још теже.

Без следећег рата.

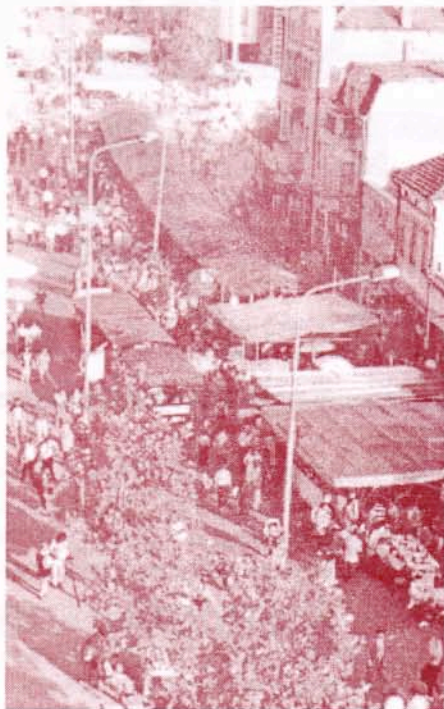
генерални спонзор
ТЕШЊАРСКИХ ВЕЧЕРИ

VUJIĆ
V A L J E V O

ТЕШЊАРСКИ
ПЛАСОНЕШ

3

ЛЕСКОВАЦ "У ГОЛЕМО НЕБО ГЛЕДА"

Лесковачки воз

МЛАДОШТА

ДОМАЋЕ НОВОСТИ

— Председник општине Лесковачке, г. Тата Милошевић, изабрао је председнику општине младе-ске г. Милану Ђубићу, да ће 22. фебруара, у подне, прве три ерике железнице стаћи из Ниша у Лесковац, и позива да ту свечаност коју општина Лесковачка приређује.

Председник и чинови железнице општине одговорили су председнику Лесковачком овим телеграмом:

„Разујемо се сваком ериком напредку, кр-тамо у име целе вароши Ваљева, да смо као своју мизу браћу срдечно поздравимо и да вам честитамо свечаност, којом данас прослављате долазак првих железничких вагона.

И ако смо кроз векове удаљени и раста-дени били, свагда смо је ерике слава про-шлог у јединству државе, и подгрвају у нашем ерику напредку коју је државна ерика садаш-ност испунила“.

Радио Лесковац

Грабежи у нови миленијум Лесковац успешно лечи ране и отклања разорне последице изазване вандалском агресијом земаља НАТО алијансе на нашу домовину.

До почетка нове школске године довешће се у ред све оштећене школе, које ће под своје сводове примити више од 30.000 ученика. Зиму ће, у новим и санираним становима, дочекаати сви они којима је непријатељска солдатетска, разорним пројектилина, уништила огњиште.

Обновиће се и довести у ред путеви и улице, здравствени, пословни, спортски, културно-историјски и други објекти оштећени у време неразумне и злочиначке агресије светских моћника.

Међу Лесковчанима влада неподељено уверење да ће сви послови бити на време завршени. Из буџетских извора, мада су приходи скромни, издвајају се средства за санирање најприоритетнијих објеката. Град на пет река, Ветерници, Јабланици, Пустој реци, Власини и Јужној Морави, дочекаће крај овог и почетак новог века опорављен и обновљен.

За Лесковац кажу да "на малецку столицу седи, а у големо небо гледа". Има у томе истине. Његови становници су вредни и рационални, виспрени и штедљиви, предузимљиви и честити. Из петних жила се залажу за опоравак и покретање ембаргом и ратним окружењем посустале привреде. Они, како се популарно каже, "са слунце се дизав, а на месец легав".

Тражећи "златну грану" и "место под сунцем", Лесковчани се уздају у своје знање и дланове. Ослонац су хемијска, металопреправљачка, електронска, прехранбена и текстилна индустрија, али постављена на савременим основама и са квалитетно редукваном структуром производње.

Велике шансе пружају аграр и производња биолошки здраве хране, туризам и мала привреда у којој послује више од 800 предузећа.

На овим просторима годишње се добија 80.000 тона хлебног жита, 800 тона дувана, 12.500 тона јабука, 12.000 тона јагода, малина, вишања и купина, 9.500 тона крушака, 18.500 тона шљива и другог воћа које се прерађује и успешно пласира на домаће и страно тржиште.

У задружним и приватним фармама организован је тов свиња и јунади, никле су бројне фарме живине, изграђени прерађивачки и други капацитети. Поврће се производи на око 15.000 хектара земљишта, највише кромпир, парадајз, паприка, мрква...

Лесковац, град раширених крила

Новоизграђена стамбена насеља и вишеспратнице сежу у небеско плаветнило. Устремили се букети зграда као прсти подигнуте циновске руке. Укрштају се људске реке, теку живот и жеље, снови и стремљења.

Град градитеља и заљубљеника у његову прошлост и његову садашњост. У Хисар и Ветерницу, фабричке димњаци и поља притиснута богатом летином. Докле поглед сеже сјатили се гроздови села.

Лесковачка котлина, мамутска тектонска потолина, површине је око 2.250 квадратних километара. Спада у ред највећих, најплоднијих и најнасељенијих равница у Србији.

На овим просторима, од памтивека, текао је живот. Из најстаријих времена сведоче остаци материјалне културе: керамика, жртвеници за верске обреде и други. Међу првим насеобинама су Селиште код Братиловца и Прогон код Грабовнице, затим локалитети код Накривња, Стројковца, Белановца, Душанова и још неких места.

Из млађег каменог доба пронађени су археолошки остаци на Хисару, у самом граду, и код места Градац (Злокућане). У вековима иза нас на овим просторима живели су, ратовали и трагове свог присуства оставили Дарданци, Авари, Келти, Римљани, Византинци. Римски путописци забележили су да се са ових простора, у другом веку, извозила конопља до далеких насеобина на Јадрану.

У VI и VII веку словенска племена, у походу на Балкан, рушила су границе и утврђења на Сави и Дунаву и снажно продирала у Византијско царство. Период до XI века протекао је у племенским сукобима и борбама за превласт.

У XII веку (1165. године) византијски цар Манојло I Комнен, приликом боравка у Нишу, даровао је Дубочицу и Лесковачки крај српском жупану Стефану Немањи "завивив се мудрости младићевој". Даровником је заветовао: "Теби буди и потомству твојему по теби". Тада је Дубочица ушла у састав Рашке државе као самостална област.

Трг младости

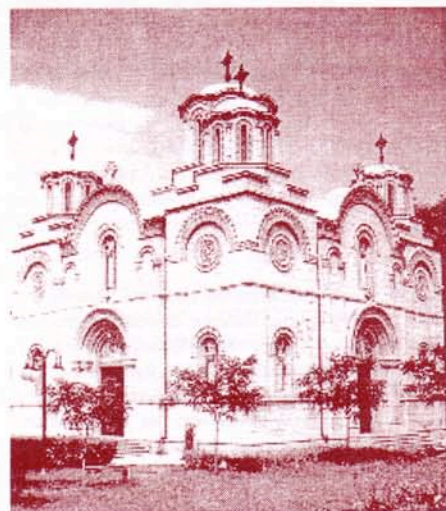
Лесковац, као насељено место, помиње се први пут почетком XIV века у хрисовуљи манастира Хиландара, на Светој Гори Атоској, повељи краља Милутина 1308. године, а 1384. први пут се помиње Глубошица.

Године 1374, Дубочица је ушла у састав области којима је управљао српски кнез Лазар, а 1912. турски султан и силник Муса оставио је пустош у овом крају.

Сретен Динић, један од најпознатијих просветних и културних радника, забележио је у годинама између два рата: "Због своје велике индустрије, која је највећа на Балкану, Лесковац не могу да прескоче путници и коорпорације са стране, који пролазе кроз државу, а да у њега не сврате".

Лесковац је 30-тих година овог века имао 8.000 домова са 18.000 житеља, четири апотеке, 15 лекара и више од 3.000 фабричких радника, преко 1.000 протоколираних радњи трговине и заната, 13 од 35 текстилних фабрика у Србији, 100 врста заната, Професионално позориште, Библиотеку са читаоницом, Певачко друштво "Бранко". Народни универзитет, Радничко културно-уметничко друштво "Абрашевић" (основано 1905. године), три штампарије, 18 листова, часописа и ревија.

Лесковац, станица каравана и трговаца, занатски центар и средиште, важна варош на раскрсници путева између истока и запада, југа и севера, путева који вежу градове и народе, земље, мора и далеке светове.

Храм Св. Тројице

Град није поштеђен Балканских и Првог светског рата. У годинама између два светска рата снажи раднички покрет, бујају штрајкови текстилаца, металаца, дрвопрерађивача...

Лесковац је 8. априла 1941. године жестоко бомбардован од стране фашистичке Немачке, а већ у лето 1941. букнуо је народни устанак. Формирани су Кукавички (Лесковачки), Јабланички, Бабички и други партизански одреди. Нарасле су бригаде и дивизије НОВ. У ратним операцијама и у сламању фашизма и борби за слободу, учествовало је више од 9.000 бораца. Погинуло их је око 2.000, а орденом народног хероја одликована су 24 лица.

Амерички авиони су 6. септембра 1944, бомбардовали Лесковац претворивши га у рушевине. Погинуло је око 3.500 грађана, док је привреда потпуно разорена. Град је ослобођен 11. октобра 1944. године. Из згаришта и рушевина поникао је нови, лепши, пространији и богатији Лесковац.

На постаментима сјаје ордени, медаље Обилића за храброст, Карађорђевог звезде, Француске легије части, руски крст Св. Ђорђа, витешке Карађорђевог звезде, ордени народног хероја.

Школовали су се Лесковчани у Бечу, Прагу, Ахену, Паризу, Бриселу, Лондону, Солуну и другим европским центрима. Трговали са Америком, Аустралијом, Азијом и Европом. Постали најјачи текстилни центар на Балкану.

Прва текстилна фабрика основана је 1884. године, а 1854. установљена је основна школа, док је Гимназија отворена 1879. Прва штампарија основана је 1885, а прва књига штампана 1886. године. Први политички лист "Глас народа" изашао је 1889. године.

Град на Ветерници носи се бројним културно-историјским споменицима. Библиотеком која је основана пре 130 година, црквом "Оуаклијом", која је посвећена Пресветој Богородици, Шоп-Ђокићевом кућом, црквом и конаком у Рудару, кућом Боре Пиксле и Јашуњским манастирима подигнутим пре пет векова, Позориштем које постоји дуж од једног века, Народним музејом, једним од најбогатијих у земљи, ликовним, музичким и другим садржајима и вредностима које дају својствен печат и аутентичност.

Недељни лист, два књижевна листа и три часописа за књижевност, уметност и културу, радио и телевизијска станица, Међународни сајам текстила, Роштиљијада (атрактивна привредно-туристичка манифестација), Октобарски ликовни салон, бројна културно-уметничка друштва и веома развијен спортски живот.

Читав град и његово окружење обилује бројним споменицима који сведоче о минулим временима. За туристе и друге госте интересантан је читав крајолик планине Кукавице, у чијем је подножју подигнуто вештачко језеро "Барје", затим Предејане, које

се налази у срцу Грделичке клисуре, Бабичка гора и друга места.

Туристичку карту допуњују Радан планина, Сијаринска Бања, Власотинце и Власинско језеро...

За ловце, риболовце и све љубитеље природе ови туристички бисери пружају пријатан боравак и незаборавно гостопримство. Лесковачки роштиљ, који има дугу традицију, такође је незаобилазан и незабораван. Када кажемо Лесковац мислимо и на његово окружење које се развија и расте заједно са растом града. Град широких улица и булевара, нових стамбених вишеспратница, нових насеља и вредних и предузимљивих грађана.

Лесковчани, ето тако, "у големо небо гледају".

Властимир ВЕЉКОВИЋ

Окружни суд

пише Владимир КРИВОШЕЕВ

ТЕШЊАРСКИ ВЕКОВИ ТЕКУ КОЛУБАРОМ

У временима када се овдашња раја дизала против ага и бегова, када су хајдуци нападали на спахијске зиамете, живео је овде, кажу, некакав Тешњар бег. Хајдука и спахија, ага и бегова, оних негдашњих, више нема. Остало је предање о Тешњар бегу, и раја, раја која приповеда да је место на којем је био његов посед по њему названо Тешњар. Али, раја не би била раја када би имала само једно мишљење. Неки, пак, анатемису све приче о агама и беговима, и Тешњарцима као чифтлучарима Тешњар бега, тврдећи упорно да је реч Тешњар дошла од узане, тесне улице, што Тешњар, уистину, и јесте.

Узан и кривудава, сабијен испод брда, приљубљен под његовом падином у безуспешном настојању да се удаљи од плавне Колубаре, Тешњар дочекује и испраћа векове који теку њеним коритом.

Данас је Тешњар стари део града, негдашња чаршија, део Ваљево у коме се случајном пролазнику на трен може учинити као да је временски точак застао, а потом се вратио неколико векова уназад. Музика и граја, које се могу чути из бројних кафића и бутика, као да утихну у том тренутку, да би их заменили неки други звуци. Из старих времена. Тешњаром одјекује равномеран, оштар бат кујунџијског чекића, потмули бруј грнчарског витла, узвици трговачких калфи, тихи жамор терзија и абаџија, граја намерника пристиглих из околине, али и из далека, њиска караванских коња...

Када би посетилац давних времена преко климавог дрвеног моста прешао из Тешњара на другу обалу, само пар десетинахвати даље, чим замакне иза оближње џамије, нашао би се у неком сасвим другом свету. Типичну живост једне оријенталне трговачко-занатске четврти заменила би, такође типична, источњачка летаргија, која је владала у оним деловима касабе, коју су њени становници себи одредили за приватност. Насупрот једне узане улице, стешњене између брда и реке, са густо начичканим радњама, између којих се са брда спуштају још тешњи сокаци, намерник би на другој, левој обали Колубаре за тренутак застао пред ширином ваљевске котлине омеђене реком и удаљеним висовима, низ које су се сливали данас усахли поточићи, чији се жубор мешао са жубором воде са оближњих шадравана.

Бежећи од тескобе и вреве која је окруживала њихове дућане и радионице са супротне стране реке, ваљевски трговци и занатлије су се

поводили за примерима ага и бегова и своје приватне куће на другој обали смештали у сплету ширих, калдрмисаних улица, окружујући се градинама, сеновитим воћњацима и виноградима и ограђујући их високим оградама. Уз бегове и турске занатлије у Ваљево је, подаље од центра сплета утрошених сокака, живела и турска фукара, али и српска раја, као и имућнији Срби, занатлије и трговци, "ваљевски чарширлије", како су се потписивали на даровима које су остављали по удаљенијим српским манастирима поред којих их је путовање за послом наводило. Такву варош је видео француски дипломата и путописац Луј Жедеон када је, у првој половини 17. века, забележио да је Ваљево, многољудно, пространо и "пријатно по великом броју вртова".

Тако га је доживео и Евлија Челебија, када је за касабу са "осам стотина седамдесет, приземних и на спрат шиндром и ћерамидом покривених кућа, са виноградима и башчама", забележио да је то мало насеље, са пријатном климом, у ком се онајвише истиче "пространа зелена мусала, окружена алејама и вртovima, па на њено тло ни зими ни лети не допиру сунчеве зраке". Фасциниран овим парком (мусалом), Челебија је додао да је он попут познате "Мерами башче у шехеру Коњи".

Вековима је протицала вода Колубаром, векови носе промене. Почетком прошлог века, после година буна и устанака, Ваљево је освануло без ага и бегова. У њему је остала малобројна турска фукара и, наравно, Срби чарширлије, чији се број повећао доласком сеоских трговаца и занатлија из околине. Али, у Ваљево више није било оних осамстотина и нешто кућа које је својевремено затекао Евлија Челебија.

Велики маг српског позоришта Јоаким Вујић, је 1826. године у Ваљево пребројао само нешто мање од две стотине домова. За варош те величине лева, пространја обала Колубаре је била непотребна. Чаршија смештена на узаном појасу између реке и брда, на њеној десној обали, била је сасвим довољна за све садржаје потребне новој вароши, а некадашњи део насеља на супротној обали реке одумире, зараста у коров. Трава је прекрила до скоро калдрмисане улице, острог обраста око напуштених кућа а некадашња дворишта са ружичњацима становници са десне обале претварају у повртњаке и пашњаке. Цело, или скоро цело Ваљево, сместило се само, или скоро само, у Тешњар.

Ваљевска трговачка омладина, Спасовдан 1899.

За неке промене су потребни векови, а неке се дешавају готово преко ноћи. Свој даљи развој Ваљево је везало за судбину Србије. А Србија, иако и даље мала и неразвијена, под капом Отоманске империје, била је земља са перспективом. Србију Милошевог доба нису напуштали Срби. У њу су Срби долазили, из свих делова турске царевине и Хабзбуршке монархије, али уз њих долазили су и Мађари, Чеси, Словаци, Немци... Долазиле су занатлије и трговци, па лекари, апотекари, професори, официри... Долазили и остајали. Политика коју је водио Коџа Милош, водила је Србију у сусрет Европи.

А та политика подразумевала је и одређивање будуће перспективе насеља, названо "ушоравањем". Спроводећи акцију ушоравања насеља Милош је почетком тридесетих година прошлог века у Ваљево послао своје људе од поверења. Обилазећи варош на обали Колубаре они су схватили да даље ширење Ваљево не може бити базирано у Тешњару, да је за то потребно пространство какво је пружала лева обала Колубаре. Мудри Коџа је познавао Србе, знао је да је за драстичне промене у урбаној структури вароши потребно нешто више од пуке принуде. Стога је прво наредио да се на опустелој, левој обали Колубаре подигне црква, знајући да ће то само олакшати формирање насеља поред ње. Тако и би.

Убрзо по изради првих планова Ваљево поново почиње да се шири пространом долином. Првобитна идеја Милошева била је да се Тешњар угаси а да се формира потпуно ново насеље, са новом чаршијом као његовим срцем. Да ли игром судбине, или због молбе Ваљеваца који су своме Књазу јавили да су "пали у велико очајање" јер због своје сиромаштине "нису у могућности да ове старе куће поправе, а камоли друге, нове начине" и поред развоја Ваљево на левој обали Колубаре, Тешњар и чаршија у њему су опстајали и опстали до данашњих дана, иако је, на почетку стидљиво, на другој обали Колубаре, паралелно са Тешњарем, почела да ниче нова чаршија, која ће понети име свога утемељитеља, Улица кнеза Милоша.

У почетку њеног настанка Тешњар је поносно носио име Главна чаршија, али даљим развојем новог Ваљево развијала се и нова чаршија преузимајући примат, док је Тешњару остао само назив Стара чаршија, да би и он ишчирио из колективног памћења. Нови део вароши однео је превагу над узаном, тесном улицином, Тешњарем, а пре више од једнога века, описујући Ваљево, др Лаза Димитријевић, некадашњи окружни физикус ваљевски, написао је: "Лева обала Колубаре је најлепша папанка у Србији. Кнез Михаилова улица је го тешњар према давно регулисаним широким улицама на овој страни Ваљево".

ПРИЛОГИ СА ЕПИЛОГИ

Е, да су све ваљевске вечери као тешњарске, Ваљево било би најзабавније место на васцелом свету, далеко испред, рецимо, некаквих Лас Вегаса, Сен Тропеа или Сан Рема. У таквом случају, спавало се не би. Зато и јесте штета непоправљива, бар још овом приликом, што најшира јавност има потпуно погрешан дојам да Тешњарске вечери трају само девет дана. Овим се путем даје на знање да су овогодишње, таличне тринаесте Вечери почеле тачно седамнаестог јуна првим радним састанком Фестивалског одбора, а замајац енергетском потенцијалу дала је незаборавна и ничим изазвана изјава челника програмерске мисије: "У ово време све иде наопако, па ајде да онда и ми кренемо тим путем!"

И, да не околишимо, као да се некако тако и обистинило. У међувремену, бомбардовање је свршено, метеори су пролетели, хаваријска искључења струје истрајавају, ничу нове радио станице, прошло нас је најмање један поводањ, на јулске састанке ишли смо у џемперима под кишобранима, пропао је чак и смак света најављен као помрачење сунца, савезна влада је реконструисана радикално а наша општина излупана махијално. У датим условима требало је размишљати и смишљати: шта да се ради. Било је мишљења да не треба радити ништа, било је и идеја да треба радити свашта, али нико није рекао да треба радити којешта. Вођен таквом поли-

фонијом, ужи штаб одлучивао је у оквиру ширих ингеренција.

У суштини ништа се не мења, мада детаљи указују на суштинске промене. Некада мушки, ваљевски разбибрижно смишљене ствари, где се није баш много водило рачуна, али се рачунало да сви бринемо о Ваљеву, попримају сада нове смерове. Ако се о другим питањима може и говорити као о свачијем праву на сопствени укус, чињеница да оснивач и утемељивач Тешњарских вечери, Радио Ваљево, ове године први пут само извештава о томе – сваког паметног мора да брине. За памет не би лоше било да се због тога забрине, односно јесмо ли довољно богати да плаћамо оно у шта паметно можемо да улажемо. Неке

би сасвим несмотрено помислити да су такозвана средства овоме предузећу била камен спотицања. Дапаче, камена није било. У том мину, след виших, небеских прилика и Свети Илија, те градња поче некако више озго, од јације, сведоше се и маије а камена темељног, сем општинских 100.000 – ниоткуда. И онда дођосмо до спасоносног закључка: БЕЗ ПАРА И КАКО – ТАКО, БЕЗ ПРОГРАМА – НИКАКО!

А кад се првог дваеспрвог светла угасе, кад бинерштимери покупе своје живе и узице, кад од илузије остану само празна Летња позорница и Трг кнегиње Љубице, кад Фестивалски одбор усвоји извештаје и закључке, кад живот крене друмом, а култура

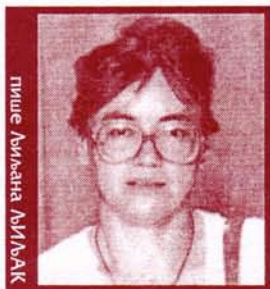

Преко реке

такође традиционалне манифестације, као "Бели нарцис" са деценијским прављењем бина, могле су нас нечем и научити.

О средствима овде неће бити ни речи, уколико се под тим именом разумеју паре које живот значе. Истина, има знакова да сви који би нешто ситно да ушибаре врло воле ове Вечери, докле велики играчи имају преча посла. У ситуацију кад мнозину међу нема нема за шта ни гладно куче да уједе, било

опет шумом, причаће се по разним местима о томе да би све то требало другачије и паметније, да не помињемо јефтиније. Чак и то је неко достигнуће, јербо се доказује да се понајвише штеди где нешто вреди. Ођутивши се лично-физички одговорним, наступио сам са сличним ставом недавно пред извесним круговима испод Тунела. Људи су ми, веома смотрено и без намере да повреде моју танкоћутност, у по гласа казали: Господине Лукићу, па то је постмодерно!

пише Ђилијана Ђилић

ОЉА У МОРАВИЦАМА

Прву награду за пројекат пословно тржног центра у Старој Моравици на анонимном конкурс, освојила је Ваљевка Оља Максимовић са београдским колегом Зораном Абацићем. Пројекат је високо оцењен у стручним круговима, што је Ољи Максимовић била додатна радост на почетку професионалне каријере. Оља ради тренутно у ЦИПУ. Жели да се њено Ваљево спусти на реку и радује се новим, лепим стамбеним зградама ваљевских колега.

МАРУШИЋИ И БОРБИНА НАГРАДА

Почетком године стигла је вест да су угледну Борбину награду за архитектуру за 98.годину, добили Миленија и Дарко Марушић за пословно стамбену зграду у Новом Саду у Булевару ослобођења бр.63. Ауторском и брачном пару Марушић ово није прво велико признање за остварења за која је Михајло Митровић, архитекта и историчар архитектуре рекао да су "мало краљевство архитектуре" и "адреса где борави права архитектура". Архитекта Миленија Марушић је Ваљевка из породице Јовановић а Дарко Марушић, професор на Архитектонском факултету, по одрастању и животној изабраници, Ваљевац, али и по утемељењу Летње школе архитектуре у Петници.

КИЋА И ДРВОРЕДИ

С пролећа стигле су нам саднице Ликвид амбара, канадске тополе црвено пламеног листа, вретенастог стабла да украсе Карађорђево од улице Жижице Јовановића до Синђелићеве. Петнаестак стабала са нејаким младим крошњама, тек најављује чудо од лепоте. Нови дрворед чине и стабла медвеђе леске, једне од најстаријих врста лишћара, која настањује ретке просторе планете, а међу њима и наше поднебље. Са леском у дрвореду, одрастамо шетајући од Синђелићеве до Хајдук Вељкове. 15 Липа је Кића Лаловић посадио у пешачкој зони Карађорђевог улице. Са великим рунделама препуним украсног жбуња и цвећа које ће крошњама сенити клупе за оне што појеле да се одморе у самом центру преко пута Градског трга. Ако су Ваљевци негодовали када је уместо високих и великих платана у улици Жижице Јовановића Шпанца, инжењер хортикултуре, Миодраг Кића Лаловић, посадио цвеће и жбуње са тек покојим стаблом ретке врсте дрвећа, лепота овог уличног парка разубавила их је веома брзо да ништа није изгубљено. Потврдиће то и нови дрвореди са цвећем у централном делу Карађорђевог улице.

МИЛОШ И МИОНИЦА

На Југословенском конкурс за урбанистичко решење центра вароши Мионице, трећу награду освојио је Милош Радивојевић, архитекта са колегом из Београда Милошем Јовићем. Жири је високо оценио усмереност њиховог рада на силазак Мионице ка обалама Рибнице.

ДАН ВАЉЕВСКОГ ВОДОВОДА

Пре 64.године, 1.јула 1935, Градско веће Ваљева донело је одлуку да откупи земљиште изворишта Илиџа. Тај датум од ове године озваничен је као дан Ваљевског водовода. Историја каже да су радови на каптажи овог изворишта и изградњи водоводне мреже, трајали три године и да је вода стигла до 371 домаћинства, 10 зграда и три јавне чесме 14. маја 1938. године. Тих година градоначелник Ваљева био је Александар Ломић, заслужан и за уређење улица, тротоара, обала Колубаре, паркова... Извориште Илиџа испод Ајхингеровог брда и данас даје градском водоводу 18 литара квалитетне воде у секунди. То је један од ретких извора на подручју града који није загађен.

САША И МИЛОШ УТЕМЕЉУЈУ НОВУ КОЛОНИЈУ

Пројекат стамбене зграде са 126 станова у Колонији урадили су архитекте Александар Саша Алексић Милош Радивојевић са тимом из Енергопројекта. Стамбени блок са више ламела, гради се за грађане и породице чији су станови уништени током бомбардовања насеља Милорада Павловић. Биће то троспратни објекат са четири локала у приземљу. Саша Алексић је ваљевски зет, а Милош Радивојевић Ваљевац. Са угледним архитектом Владом Славицом, аутори су пројекта ваљевске Хале спортова, чија је тек започета градња у темељима "замрзнута" током рата, а због беспарице одложена за боља времена.

СЕКЦИЈА Т. ПУТНИКА - НАЈБОЉИЈА

Септембар

- Интернационални уметнички студио "Радован Трнавац Мића" - Изложба графика Дена Алисона
- Модерна галерија - Изложба слика и цртежа из колекције Челе Едренића
- Прва књига "Биографског лексикона Ваљевског краја"
- "Шлем под капом небеском" - књига афоризама Велибора Марјановића

■ Југословенски салон карикатуре у Вршцу - специјална награда Бранку Обрадовићу

■ Концерт класичног саксофонисте Александра Стајића

■ Нови чланови УЛУС-а - Зоран Андрић, Предраг Благојевић и Милош Новаковић

■ Фестивал музичких школа Србије - првонаграђени Ђорђе Маринковић и Невена Николић

■ У "Народне књиге" у Београду представљен роман "Огњено ризало" Јанка Левина

■ Премијера бајке "Чаробна књига" у извођењу "Абрашевића" и режисира Зорана Ђорђевића

■ "Живели" - нови документарни филм Зорана Ђорђевића

Октобар

- Други број "Ваљева" - Ваљевског културног месеца
- Деја недеља
- Галерија Народног музеја - филателистичка изложба - 60 година филателије у Ваљеву

■ Дванаести међународни барски сусрет у Бранковцу и Ваљеву

■ Галерија Народног музеја - изложба Колоније "Експеримент III" групе "Проспон"

■ Промоција првог броја Новина Ваљевског читалишта

Март

Април

Пролеће

Јул

Лето нових

Под

Старих школа

август КАЛЕНДАР 98е/99е

Децембар

■ "Петлић, златни крстић" - први број листа за најмање узрасту Установе за дневни борбени део

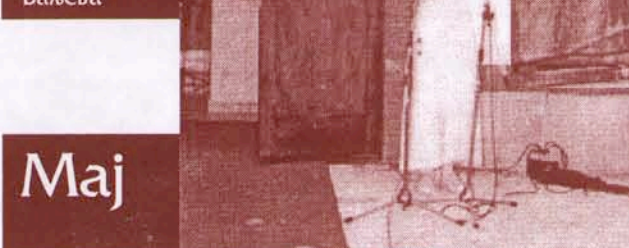
■ Галерија "Стара капетанија" - изложба Миломира Романовића

■ "Дволични" Миодрага Ћирић на изложби мале графика у Графичком колективу у Београду

■ Кафе "Бајка" - изложба слика Миодрага Пешића, Мише Дудића, Миодрага Антонића и Војкана Ђурђевића

■ Годишња приредба и вече КУД "Абрашевић"

■ Квиз Музичке омладине Србије - победник екипа Музичке школе и Ваљева

Мај

Бомбама

Мир у Ваљеву

Одличје за Радио Ваљево

■ Слика Миодрага Ћирић на изложби екслибриса о Хиландару у Графичком колективу у Београду

■ Глумица Јасмина Аврамовић Ганковић - носилац титуле Личност године (98.)

■ У Југословенском културном центру у Паризу изложба фотографија Душана Јовановића

■ За уређење "Аристотелове псе" у Солуну друга награда пројекта Јасмина Максимовића

Јануар

Фебруар

■ У преводу Животе Филиповића књига Габријела Лауба "Уметност смеха"

■ Ревија за "Шопенијаду" у Београду - Иван Вељковић међу најбољима

■ Дводневни Први фестивал флаутиста - више од 60 ученика из 17 музичких школа Србије

■ У "Нарцису" 50. Баирски бал

Јун

Август

ПОСЕБНА ЈЕ ДРАГИЦА

"Ништа није посебно и све је посебно"

Каже једноставно Драгица Несторовић Поповић за протекле три деценије колико се бави музиком са знањем и умењем професионалца и душом аматера.

Почетком свог бављења музиком означава септембар 1969. године, када ју је пронашао Пурке (Живадин Пурић) а у "Абрашевић" примио Мијан (професор Драган Мијановић). Али, музика јој је и детињство обележила. Од петог разреда основне школе је у дечијим хоровима, хорски певач и солиста у "Абрашевићу". Први пут сасвим соло пред публиком нашла се за дочек нове 1970. године у холу Дома културе. То се памти као први наступ, али и због тога што су ту били Даница Обренић, Неџад Салковић, Силвана, "Седморица младих".

Ако би се правио списак свих награда које је за 30 година бављења музиком Драгица освојила, не би било места за причу о било

Маглај 1979., Први глас Југославије

чему другом, стога само подсећање да је била први глас Србије и Југославије, да је била један од предивних гласова групе "Бердан", да у фонотеци Радио Београда имају њене трајне снимке и плочу са "Берданом".

– Данас ми је жао што се нисам озбиљније бавила овим послом, пре свега због тог трага о урађеном. Нисам, међутим, имала тај лауф да се сама борим, а људи који би то требало да раде, да се баве младим талентима у професионалном свету, није било – говори данас Драгица, не без жала, о "стицају околности".

Ипак, баш по томе, једна особа се издваја у њеном животу – Мира Васиљевић, музички педагог и оснивач групе "Бердан" била јој је ослонац при изласку у јавност. Међутим, опет стицај животних околности, љубав и осећање да је "време" за породицу и децу, опредељује је за повратак у Ваљево и напуштање "Бердана" после две и по године.

– Мени је рад у групи увек много значио. Није само ствар у томе: бавити се музиком,

вечерима, реализоваћемо је моји пријатељи (Димче, Пици, Милица, Нена, група "Бердан") и ја – напомиње Драгица Несторовић Поповић и у свом маниру, скромно, додаје да то и није њен соло концерт. Није, каже, ни направила соло каријеру већ наступ када ће, више него иначе, радити.

Много тога се у њеном професионалном животу није догодило у право време. Једноставно, нису се склопиле коцкице, али људима који је познају није необично ни то што, уз признање да јој остаје жал у души због свега што је могла а није, каже: "Не предајем се! Није ово никакво заокруживање каријере, не дам да ме убије атмосфера. Могу да пливам на површини, не морам у висине, али могу да будем своја у сваком смислу и то нико не може да ми узме".

Народни оркестар КУД "Абрашевић" Ваљево

наступати, одрадити концерт, радовати се. Мора постојати нешто, неки флуид, оно што плени, али и оно после наступа када се ми, извођачи, опустимо и будемо своји – објашњава Драгица ту своју потребу за колективом и за Ваљевом, где су јој сви другари и пријатељи, људи са којима се разуме, који негују исти однос према музици без обзира чиме се као основном професијом баве. Који имају исту мисао, који су заправо свет за себе, који се осећају и препознају где год били и који су у свему томе, за шта каже да нема ничег посебног, посебни.

Посебан је тај дух Ваљева, та затвореност за све што није квалитет. Посебна је и узајамна веза Ваљеваца и Ваљева.

– Идеја за обележавање 30-тогодишњице њеног бављења музиком је идеја људи из "Абрашевића", Гојка (Церовића) и Фице (Мирољуба Филиповића). Требало је да се то догоди још у априлу, али рат је све изменио и ево, сада, на Тешњарским

Тешњарске вечери, са опет окупљеним "Берданом", наступ на Вуковом сабору у Тршићу, у септембру, блиски су изазови. Искушења што их носи сваки концерт са увек присутном тремом и радошћу да су посао, задовољство и љубав сједињени у једно.

Све то је сасвим своја, другачија и посебна Драгица.

120 година КУД "Абрашевић" Ваљево

пише Бора Вујић

КНЕГИЊА ОД КОЛУБАРЕ

Четрнаестог маја 1989. године појавила се у Тешњару Десанка Максимовић, у пратњи председника општине и других ваљевских руководилаца. Дан пре тога завршио сам напис "Кнегиња од Колубаре", отишао сам до куће и донео напис, предавши га Десанки. Рекла је да није знала да је племенитог порекла, јер јој то до сада нико није говорио.

Кад сам јој објаснио каквог је кнежевског порекла, питала је да ли је имала какво право на какав додаток уз име и презиме. Наравно то је било у шали. Објаснио сам јој, што је и сама знала, да Немци у таквој ситуацији имају право на додаток *фон*, Французи *де*, Холанђани *ван*, а Десанка је питала да ли знам како Руси то изражавају, јер волела би да руску титулу дода своје имену и презимену.

Десанка је рођена 3. маја по старом, а 15. маја 1898. године по новом календару. Отац јој је Михаило био учитељ и у Ваљеву, а његова мајка је Неранца, Нера, коју је као кафецику описао Милован Глишић у "Подвали". Нера је кћерка Срећка Бобовчевића, синовца подгорског кнеза Јована Симића, званог Бобовац, родом из села Бобове, испод Медведника.

Борећи се за устав, Јован Бобовац је изгубио, кад су га на путу пресрели Милошеви људи, и на смрт га пребили.

Јован Бобовац је обављао многе значајне послове у Србији, а највиша функција му је била – председник Општенародног суда у Крагујевцу.

У Ваљеву је Бобовац имао велико имање у Тешњару, тачно преко пута некадашњег двора Јеврема Обреновића. На Бобовчевом имању има неколико кућа, а на месту где је била кафана Максимовића, као наследника

Бобовчевих, налази се кафана "Јаблица" власништво Животе Лазаревића, "Ћипуре". Кафана која и сада постоји, подигнута је пре петнаестак година, када је стара, која је припала породици Максимовић, срушена.

Срећко Бобовац, синовац кнеза Бобовца, живео је у истој кући са стрицем, што се види из пописа грађана Ваљева 1832. године. 1843. године Срећко је добио кћерку Неранцу – Неру.

Некадашња имовина кнеза Јована Бобовца је распродата и нико од његових потомака није више власник. У Ваљеву живи Јован Милошевић, син Светозара, управника поште. Мајка Светозарева Стана је кћерка Танасија, или Атанасија Бобовца, сина кнеза Јована Бобовца. Стана се удала за Јована Милошевића, ваљевског поштар. У то време пошта се налазила у згради некадашњег конака или двора Јеврема Обреновића. Преко пута је било Бобовчево имање. Наслоњена на плот имања Бобовчевог, Стана је кришом посматрала лепог и младог поштара, Јована Милошевића, који је често седео у хладу у авлији поштанској. Данас, сутра они се прво упознају, па и венчају. Стана, или баба Цана, како су је Тешњарци звали, живела је у старој Бобовчевој кући, у којој је и умрла 1937. године. Њеног унука Јову Милошевића, пензионера, дипломираног правника, који је цео радни век провео на раду у Народној банци, Тешњарци и данас зову Јова баба Цанин.

Јова баба Цанин је продао плацеве и саму Бобовчеву кућу Меденици, фотографу, који је стару кућу срушио и на истим темељима подигао нову, као што је стара била.

Јова баба Цанин није знао да је у блиским породичним односима са Десанком Максимовић. "Ја сам са покојном мајком ишао код њих у Београд у посету, али мама није никада рекла да смо ми нека фамилија. Сад знам да јесмо". Тако говоре документа која су послужила за састављање овог написа.

Када је после неколико месеци један књижевник из Београда понудио Десанки да напише њену биографију, она му је рекла: "Мени је сасвим довољно што имам биографију коју је написао Бора Вујић. Нико више неће ме стављати у кнежевске оквире, као он!"

Приликом боравка Десанкиног у Тешњару, 14. маја 1989. године, нашао се и Драгиша Меденица, будући власник куће кнеза Јована Бобовца, који је ову фотографију и снимио.

Дарко МАРЈАНОВИЋ

ЗАЧУЋЕНИ УГАРАК

(*"Шарено платно", Ваљева 1998*)

Иза сваког крзна је сјај стакла, неке реке. Иван скрену поглед. Мало се прибра и угледа чича Радована како угарком пали тек смотану цигару. Пожеле да и он једну увије и испружи руку, осећајући како му се дуван отима међу прстима.

– А, је ли... има ли змија? Поскока... ко пре? – упита. Гледао је у врх жара на суварку, који застаде у ваздуху, а затим остави сјајни траг брзог готово невидљивог чуђења. Покрет који је било једино могуће запазити да баш гледаш. Зачуђени угарак био је сада у његовој руци и он поче да вуче дим.

– Ја, Иване, и ти? Побогу сине... Ко и они

неким говором Градца, природе. Тако једноставно, да је свако додавање или одузимање долазило као немоћ. Као да си на себе навучао сто неких непотребних ствари, кошуља, узица, па те оне притисле, завезале, зноје те. А он их скида, једну по једну. Остане само да искренеш главу.

Из тог говора избијало је дуго ћутање. Накупљено. Дуги разговори са самим собом. Без сведока и суда. Зато је истина била близу.

– Ето, у воденици, има једна. Ушла у зид. Ноћу 'ода – настави чича Радован, показујући према зиду.

из Ваљева... побогу. Ја, ја... Ја, и ти си тамо... – прошапута за себе чича Радован. Гледао је у ватру:

– Е, кажу најезда – настави – поскоци свуда, у Градцу... и у новинама писало, па људи неће овамо. Сваки пут, ко год пође прво за змије пита. Не каже ни добар дан, ни за здравље, него... пита, трза се. А и не долазе много. Прте чизме по врућини...

– А њих има, није да нема. Има их ваљда колико их има. Ни више ни мање. Ко и нас, ваљда... Једне цркну, оду, друге се излегу, дођу...

Иван осети да је то тачно. Чича Радован је необичном лакоћом, готово од прве, одгонетао његове мисли. Објашњавао чак и оне најпотиснутије. Говорио је обично,

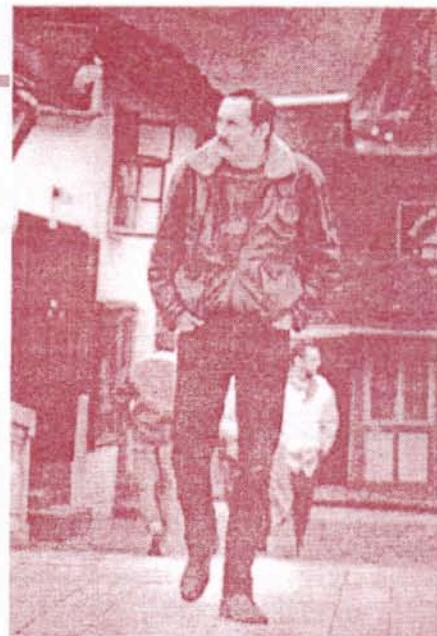
– Шишти. Чујем је ја како иде... Све шишти. Шшшшшш... шшшшшш.. Ал' неће да уједа. Зна она да сам је видео, више оног камена и кад се увукла... Зна она. Познаје она мене... А, и ја њу. И нека је... Што да је дирам? Она гледа себе, ја себе... Чува воденицу, лови мише... Ал' ујела мачку – старац показа на своје лице.

– Само јој десно око избледело и не види... мало вуче у страну...

Иван повуче дубок дим и погледа према врбаку, где је виђао мачку. Увуче главу и врат.

Гледао је Чича Радованова уста.

Говорио је, и таман кад је изгледало да ће прекинути, настављао. Баш као

неправилни камен. Застане и крене. дајући шансу да се у тој паузи дода ново зрно. Онај што слуша, осећао је да га сваки пут нешто сустиже. Притиска да остане како се затекао. Премешта с ноге на ногу, црта прстима по прабини.

Иван је нетремице слушао. Вода је падала у великом млазу, пенила... Прскала, као завесом, камење у јазу.

– Није је било девет дана... Тачно девет дана. Док није нашла травку – објашњавао је чича Радован.

– И сад јој не може ништа. А ни мачка њој. Упознале се... – насмеја се чича Радован.

– Кога једном уједе и преживи, после нема... Утрне место. Не осећаш... К'о да га нема...

– А ту – стиско је руб кошуље – Ту, остане тако... на броју. Онда, само мало вуче у страну...

Баш као у животу порази, неправде, помисли Иван. Чудно, како му он ствара слике и још притом он види себе... Само пробереш...

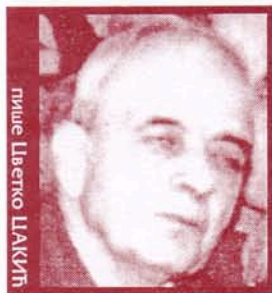
– Чича Радоване, чекај! Ја мислио да спавам ноћас у воденици, а ти ме скроз престрави – прекиде га Иван.

– Сад не знам, како ћу...? – рече искрено.

– Ја... Иване! Ја причам једно, ти друго...! Ја једно, ти друго... ако је то... – одмахну скоро са сетом.

– Да ниси отишао, тамо... сад се не би плашио змија...

Иван се осети ухваћено, пред истином.

пише Цветко ЧАКИЋ

Кроз историју српског пчеларства НАЈСТАРИЈА ЉУДСКА ДЕЛАТНОСТ

Пчелари из Бугарске у приликом посете ваљевским колегама

Доласком на наше просторе јужни Словени су донели и пчеларство. У средњем веку, почев од Немањича, сви краљеви и цареви су на неки начин били повезани са пчеларском делатношћу. Цар Душан је у околини Призрена оградио велики комплекс где су се гајиле пчеле. Довео је 10 пчелара из других крајева Србије да надгледају неколико хиљада кошница. Мед је била главна роба, јер бели шећер још није постојао.

За време турског ропства пчеларство је стагнирало, али као занат сачували су га српски сељаци.

Свештенство је такође у непосредној вези са пчеларством. Верници се крсте, а чиме но помоћу воска.

Свештеник Јован Живановић, учитељ српског пчеларства, који је боравио у Карловцу, био је сарадник Вука Караџића приликом стварања српске писмености и културе. Речју, пчеларство је део историје српског народа.

После Првог светског рата, пчеларство се почело поново развијати.

У Ваљеву, прва "Подружина", како се тада звала, формирана је 1921, а прво Удружење 1934. године. Стари пчелар из Ваљева, Милорад П. Петровић, који је оставио драгоцене писане материјале из

тог доба, био је један од оснивача Српског пчеларског друштва, зачетог на Оснивачкој скупштини у Јагодини, 1896. године. Са њим су били Недељко Савић, учитељ, Михајло Максимовић (отац Десанке Максимовић, из Рабровице) и прота Петровић, Десанкин деда по мајци.

О данашњим достигнућима пчеларства у нас, уместо пчелара нека "говоре" изложени експонати.

пише Драган ТОМИЋ

ГЉИВАРСКО ДРУШТВО "ВАЉЕВО"

Дани гљива на Дивчибарама, октобар 1998.

Основано је октобра 1996. године, када је и организована прва образовно-туристичка манифестација "Дани гљива на Ваљевским планинама". Оснивачи су ентузијастички профили окупљени око инжењера шумарске управе Ваљево.

Циљеви Друштва су едукација, превасходно младих, поред осталог, и из области: значај гљива; заштита гљива; правилно коришћење гљива; лековитост гљива; отровност гљива; производња гљива, и друго.

Ови циљеви се реализују преко изложби свежих, произведених и прерађених гљива; изложби литературе, фотографија, постера, часописа о гљивама; образовних излета у природу; филмских пројекција; стручно популарних предавања, штампања брошура и др.

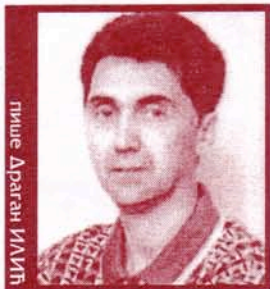
До сада, поред осталог, од 1996. године организује се образовно-туристичка манифестација "Дани гљива на Ваљевским планинама" која је већ постала традиционална и одржава се сваке године, првог викенда у октобру, на Дивчибарама. И ове године је 2. и 3. октобра у хотелу Маљен. До сада су организоване разне изложбе у ОШ "Нада Пурић", "Ваљевској гимназији", Дому Војске Југославије Ваљево, сајму "Лорист" у Новом Саду, сајму "Прехране" у Београду, Обедској бари,

Панчеву, Бањи Ковиљачи...

Са ОШ "Нада Пурић" и другима, организована је производња буковаче. Сваке године са основним и средњим школама организује се наградни конкурс за најбоље цртеже гљива.

Друштво је до сада издало низ практичних брошура, постера, разгледница и другог штампаног едукативног материјала. Друштво је ступило у контакт са сличним организацијама у Европи и Америци, па је и ексклузивни дистрибутер пропагандног материјала за 15и Интернационални конгрес гљиварства, који ће се одржати од 15 - 19. маја 2000. године у Мاستрихту (Холандија).

Финансијска подршка би учинила да Друштво многим помогне, а граду би створила добар имиџ и много већу корист у спречавању тровања гљивама.

* Бронза у Италији - потврда већ освојене титуле првака Србије и вицешампиона Југославије
* Овога лета у плану рукометни фестивал у Ваљевоу

Ваљево је стицајем, понајвише ратних околности, опет постало спортски центар Србије. Ширењем лига до савезног ранга стигле су одбојкашице Србијанке и фудбалери ЗСК-а, а уместо Будућности из Пећи кошаркаши Металца су добили шансу да се такмиче у Првој Б лиги.

Овом приликом пажњу нећемо посветити никоме од поменутих или непоменутих савезних лигаша. Овај простор са разлогом припада најуспешнијима. То су, по мојој скромној оцени, дечаки или већ момчићи из Школе рукомета ваљевског Металца. За непуне две и по године израсли су у екипу

достojну пажње. Није мала ствар бити данас првак Србије, вицешампион Југославије и носилац бронзаног одличја на незваничном првенству света у Италији! Круна сезоне дошла је у јулу ове ратне и "помрачене" 1999. године, са само 10 тренинга, после два и по месеца боравка у склоништу.

Величанствени успеси у мечевима са селекцијама из Данске, Француске, Исланда, Италије, Грчке и Мађарске били су прави, спортски реванш за све оно што су пропагандне машинерије њихових земаља, чланица НАТО-а, чиниле да оправдају бесомучну агресију на Југославију.

Међутим, рукометних пацки нису били поштеђени ни увек неутрални Швајцарци и сигурно најдражи, ривали из Хонг Конга. У мечу наших дечака и Мађара, за треће место, бодрећи Металац Кинези су потрошили више снаге него ли на некој од својих утакмица. Мађари су у Тераму, наравно, прошли као и све остале им колеге из НАТО-а.

Лако је ова генерација Металца заборавила свој једини интернационални неуспех против

"Металац" блистао на незваничном првенству света у Италији

ВАЉЕВСКИ РУКОМЕТНИ ПЛЕС У ТЕРАМУ

Словака, касније победника, свесна да и најбољи могу имати слаб дан, али оно што није никоме промакло током "луде недеље" у Италији је да су наши момци привлачили пажњу где год су се појавили. Иначе, добро обавештени Италијани, али и учесници турнира, као да нису могли да верују да у паклу, а трајао је у Југославији пуних 78 дана, има оволико живота, топлине, срдачности, и оног чега нам такође очигледно не мањка – лепоте!

Позив да буду гости Терама и наредне године све говори. Били су млади Ваљевци амбасадори своје земље пуних недељу дана у Италији. За нову мисију су спремни. Оно најбитније, позиви свакодневно стижу – од најудаљенијег Хонг Конга до такође драгих из суседне Мађарске или Словачке.

Ипак, пре новог интернационалног наступа у Европи или на неком другом континенту,

Повратак из Италије са новим трофејом

свеједно, Савет родитеља Школе рукомета "Металца" се припрема да уз помоћ града организује велики фестивал рукомета у свом Ваљевоу. Још овог лета.

Ако су наумили, а јесу, сви ћемо заједно уживати у несвакидашњој радости, коју овај спорт може да донесе.

УСПЕХ - ЗАЈЕДНИЧКО ДЕЛО

Генерацију већ овенчану успесима води Драган Чачић Црни, некад репрезентативац Југославије, професионалац у Добоју, Зеници, Прибоју, Ваљевоу... Данас тренер са перспективом, попут момака које води.

– Моје колеге Илић, Смиљанић и Радосављевић су ове дечаке "заразили" рукометом. Наставници и професори физичке културе у основним школама, па Зоран Плавшић, Мирослав Петровић и Ненад Михаиловић, данас су стубови наше Школе рукомета. Међутим, питање је шта бисмо урадили од свега да није било родитеља, понекад и упорнијих од наших младих играча – говори Чачић о заслужнима за успех, себе не истичући. Једини професионалац у клубу, по примањима још увек "на чекању", волонтер.

РЕПРЕЗЕНТАТИВЦИ

Три успеха генерације за 21. век, ЈУ елиту, Европу и Свет, остварило је већ данас седам момака са статусом репрезентативца Југославије: Бојан Бојковић (голман), Иван Радојичић (пивотмен), Предраг Грабовица, Милош Вујић, Драшко Обрадовић (бекови), Мрђан Јанковић и Никола Илић (крила).

На списку рукометних нада је још 25 дечака из Металца, сасвим задовољавајући просек у односу на 140, колико их данас тренира у Школи рукомета.

АКСИОМИ УСПЕХА

Познат као перфекциониста у свом послу још из времена док је био професор физичке културе, а затим и директор Ваљевске гимназије, касније секретар СИЗ-а друштвених делатности и председник "општинске владе", некадашњи рукометаш Милан Мића Јанковић, као директор Школе рукомета, труди се да све функционише још боље.

– Програм по коме се ради верификован је у научним институтима и прилагођен узрасту наших играча. Уз неопходну материјалну потпору трудимо се да све буде професионализовано, односно да школа за младе играче, рукометне судије и будуће менаџере израсте у институцију рукометног спорта – каже Јанковић.

– Са наших 12 тренера повремено ради и Бранислав Покрајац, доктор рукомета, шеф катедре на Факултету за физичку културу у Београду и предавач на Међународној рукометној школи ЕХФ. За обуку наших будућих судија ангажовали смо проверене спортске раднике из Ваљева Илију Шабана, Марка Карапанџића и Владимира Топаловића Ђабу. Све ово, надам се, сведочи колико озбиљно схватамо свој посао!

ПЕТАК 13и август

- 20.00 Галерија Народног музеја
Савремено српско сликарство – колекција из
збирке Народног музеја Лесковца
Изложбу отвара Никола Јовановић, председник СО Лесковац
- 21.00 Летња позорница
ОТВАРАЊЕ XIII ТЕШЊАРСКИХ ВЕЧЕРИ
"ТО ЈЕ МУЗИКА"
Популарне арије из славних опера изводе:
Филхармонија младих "Борислав Пашћан"
и Мешовити омладински хор "Абрашевић"
Диригент Ангел Шурев
- 23.00 Трг Кнегиње Љубице
АП "Абрашевић" Ваљево
"ЧАРОВЊАК ИЗ ОЗА"
Адаптација Александра Гловацки
Режија Зоран Ђорђевић

СУБОТА 14и август

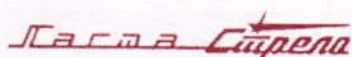
- 12.00 ЛЕСКОВАЦ ГРАД У ГОСТИМА
Сала Скупштине општине Ваљево
Сусрет привредника Лесковца и Ваљева
- 18.00 Хотел "Гранд"
ТУРИСТИЧКА ПРЕЗЕНТАЦИЈА ЛЕСКОВЦА
- 20.00 Галерија "34"
"МИРИСИ ЈУГА"
Модерно сликарство Лесковца
Изложбу отвара Будимир Стојиљковић,
председник ИО СО Лесковац
- 21.00 Летња позорница
"ШТО МИ ЈЕ МЕРАК"
Колажни програм лесковачких уметника
Сценарио и режија Драган Радовић
- 22.22 Галерија "34"
"ЛЕСКОВАЧКА КЊИЖЕВНА ПАНОРАМА"
Књижевно вече, представљање часописа и
издавачке делатности
- 23.00 Трг Кнегиње Љубице
"Сомборска отворена сцена"
"БАЛКАНСКИ ТЕРМИНАТОР"
Режија Влада Лазич
- 19.30 Плато испред Дома културе
"Ногомобиле" такмичење бициклиста и ролера

НЕДЕЉА 15и август

- 19.30 Плато испред Дома културе
"Ногомобиле" –финално такмичење
Ауто школа "ТТАШ"
- 21.00 Летња позорница
"ДРАГИЦА И ДРАГИ ГОСТИ"
Концерт Драгице Несторовић-Поповић
и групе "Бердан", уз пратњу Народног
оркестра и групе певача "Абрашевић"
- 21.21 Галерија "34"
Представљање друштва "Хиландар"–Ваљево
- 22.30 Дирекција фестивала
"800 година-Хиландар и векови"
Отварање изложбе графика Петра Спасића
- 23.00 Трг Кнегиње Љубице
Песничко вече Матије Бећковића

ПОНЕДЕЉАК 16и август

- 11.00 Улица Кнеза Милоша
"Ђоше код Тоше"
- 15.00 Плато испред Дома културе
Изложба кућних љубимаца
Програми кинолошког друштва
"Грабовица-Пеком"
- 21.00 Летња позорница
"САЛСА НА ВОДИ"
Концерт џез оркестра Јове Маљковића
Модна ревија МК "Узор"– Ваљево
- 22.22 Галерија "34"
Презентација компакт диска
"Осам векова Хиландара и Лоза Немањића"
агенције "Студио А"–Београд
- 23.00 Трг Кнегиње Љубице
"Трајковићи бре"
Режија Миленко Заблаћански
Музика Рамбо Амадеус

"ЕРОЗИЈА" "ПРЕДУЗЕЋЕ ЗА ПУТЕВЕ"-ВАЉЕВО ЈКП "ВИДРАК" ХОТЕЛ "ГРАНД" "КОНТАКТ" "КОЛОРИТ"

МЕДИЈСКИ СПОНЗОРИ

TV Crono VTV RTV Marš Radio Valjevo Radio PATAK Radio ESTRADA Radio GOLUB Radio 10 BORBA DNEVNIK-Novl Sad NAPRED -Valjevo

УТОРАК 17и август

- Градски трг
Програм деце предшколских установа
10.00 – Осликавање трга
18.00 – Колаж програм старијих група свих вртића

21.00 Трг Кнегиње Љубице
Театар "ХОМО ЛУДЕНС" Мионица
"ДОН КИХОТ"
Режија Мирослав Трифуновић

23.00 Летња позорница
"ГАЛИЈА НА КОЛУБАРИ"
Рок концерт

22.22 Галерија "34"
"Након помрачења"
Вече арт групе "Црни креч"

СРЕДА 18и август

22.30 Летња позорница
ГАМАРО ДЕЛ НА ДЕЛУ"
Концерт циганских песама и игара

23.00 Трг Кнегиње Љубице
"ПЕТАР КРАЉ КАО ГЛУМАЦ"

ЧЕТВРТАК 19и август

17.00 Трг Кнегиње Љубице
ДЕЧЈИ ПОЗОРИШНИ МАРАТОН
– "Школу воле и Мица и Столе" – Лесковац
Текст Драган Радовић, режија колективна
– "Град са зечјим ушима" – Педагози обданишта М.Ножица
Режија Виолета Живановић
– "Скидај гаће" – "Весело мајмунче" – Шабац
Режија Љубиша Баровић

20.00 Летња позорница
"ДЕЦА И ГОСТИ"
Колажни програм ваљевских клинаца

22.22 Галерија "34"
Представљање књиге песама
"ДАХ И ДАХ"
Велибора Марјановића

23.00 Трг Кнегиње Љубице
Народно позориште – Лесковац
"СВЕ ЋЕ СЕ РАЗЈАСНИ"
Текст и режија Радиша Грујић

**КАЗАНЦИЈА
ПАВЛЕ ЋЕБИЋ
ВАЉЕВО**
ДРАГОЈКА ДУДИЋА 40, тел. 014/221-709
оранија за сва времена

ПЕТАК 20и август

20.00 Тешњар
Вече агенције "Национал"

20.00 Трг Кнегиње Љубице
"Кула Вавилонска"
Хеленинг школе за стране језике "Контекст"

21.00 Летња позорница
"ИГРА КОЛО ДО КОЛА"
Концерт народних песама и игара
КУД "Абрашевић" и КУД "Крушић"

22.22 Галерија "34"
Представљање 33ег броја
Гласника ваљевског Архива

23.00 Трг Кнегиње Љубице
Путујуће позориште "Патак и Шарац"
Семјуел Бекет "КРАЈ ПАРТИЈЕ"
Режија Мирослав Трифуновић

СУБОТА 21и август

20.00 Галерија "Ранковић" – Тешњар
Изложба карикатура – завршни програм
учесника радионице карикатура
Ментори: Мића Милорадовић и Бранко
Обрадовић

21.00 Летња позорница
"КОКТЕЛ ЗА КРАЈ"
АБВ банд и млади ваљевски гласови
Награде Тешњарских вечери

22.22 Галерија "34"
Представљање Календара "Даница"
Вукове задужбине

23.00 Трг Кнегиње Љубице
Дом културе Ваљево
Кабаре "ОЛОВКА ПИШЕ СРЦЕМ ИЛИ НЕ"
Адаптација Бранко Лукић

Током фестивала Туристичка организација

Ваљева завршава велике послове:

- избор најбоље ракије ваљевског краја
- избор најлепшег ваљевског излога
- представљање ваљевских пекара, уторак 17–20.00
- представљање ваљевских пчелара, 19–21.08. од 9–22.00
- најава "Дана гљива" са изложбом печурки, и литературе о гљивама, 20.08. од 18–23.00
- додела Годишње еколошке награде

– Школа страних језика "KonTEXT", друштво
"Хиландар" и вредни сликари Мише Пешић и Дудић
у Дирекцији фестивала на Тргу Живојина Мишића
праве галерију са продајом књига, касета и дискета
за стране језике, слика и сличних уметничких ствари

• Уз фестивал излазе два броја листа
"Тешњарски гласоноша" (14. и 21. август)

У случају временских непогода
дођиће нам у Дом културе!

ДИРЕКЦИЈА ТЕШЊАРСКИХ ВЕЧЕРИ
Трг Живојина Мишића, тел. 014/233 835

EFERUM УНИП
ВАЉЕВО

valjevska štamparija *Uzor*

АПРИЛ '99.

© БРАНКО ОБРАДОВИЋ

Велибор МАРЈАНОВИЋ
ШЛЕМ ПОД КАПОМ НЕБЕСКОМ

А Ф О Р И З М И

избор Б. Л.

Моје намере су искрене. Али их кријем.
Конкурисао сам за посао. До сада све иде
као подмазано.

Види се да је Србин измислио неизменичну
струју. Час је има час је нема.

Батина је из раја изашла. Код нас јој је лепше.

Човек је наше највеће богатство. Зато и спадамо
у ред сиромашних земаља.

Смејемо се ретко. Густо је.

Био сам убеђен да живим лоше. Срећом,
статистика је показала да нисам у праву.

Кренуо је преко трња и зачас стигао ... да
преброји звезде.

Нашао сам своје место под Сунцем. Још
само да обезбедим кров над главом.

Ући ћемо и ми у двадесетпрви век. Кад - тад.

